

Helsingin Pyhän Henrikin katedraalin julkisivun kolmen patsaan restaurointityö

Pyhän Henrikin katedraalin julkisivun kolmen patsaan restaurointityön teki alan erikoisliike Ukri Oy Museoviraston tarkassa valvonnassa, jonka vastuullisena työnvalvojana toimi viraston intendentti Ulla Setälä.

Pyhän Henrikin katedraali, joka on rakennettu vuosina 1858 – 1860, on yksi vanhimpia uusgoottilaisia kirkkoja Suomessa. Kirkon on suunnitellut saksalaissyntyinen arkkitehti Ernst Bernhard Lohrmann (Westphalia 1803 – 1870 Tukholma), joka seurasi Carl Ludvig Engeliä Helsingin pääarkkitehtinä. Kirkko siunattiin ja otettiin käyttöön syyskuun 16. päivänä vuonna 1860. Varhaisimmista valokuvista voidaan nähdä kolmen patsaan olleen nykyisillä paikoillaan kirkon julkisivulla alusta alkaen.

Arkkitehti Lohrmann oli jatkanut C.L. Engelin työtä Engelin kuoltua Helsingin tuomiokirkon suunnittelutöiden osalta ja hänen johdollaan mm. tuomiokirkon katolle lisättiin - Pietarin lisäksi kirkkoa jäljitellen - kaksitoista apostoleja kuvaavaa sinkkipatsasta, jotka valettiin S.P. Deravannen sinkkivalimossa Berliinissä vuosina 1845 – 1847 ja, jotka yhdessä muodostavat maailman suurimman yhtenäisen sinkkiveistoskokoelman. Kymmenen vuotta myöhemmin Lohrmann kääntyi uudestaan Berliinin sinkkivalimon puoleen, tällä kertaa saadakseen kaksi apostolipatsasta sijoitettaviksi molemmin puolin Pyhän Henrikin katedraalin julkisivua. Valurautainen Pyhää Henrikkiä, Helsingin katolisen hiippakunnan suojeluspyhimystä, esittävä patsas tilattiin sen sijaan Pariisista.

Monia kuukausia kestäneiden tutkimustöiden ja valmistelun jälkeen, Pyhän Henrikin patsaat Pyhä Pietari ja Pyhä Paavali, otettiin pois paikoiltaan

17. elokuuta 2016 ja kuljetettiin suoraan Tampereelle puhdistettaviksi. Puhdistus.fi on erikoistunut käyttämään laser-tekniikkaa maalin ja korroosion poistamisessa. Yritystä pidetään alansa parhaimpana Suomessa.

Ensimmäinen askel oli patsaiden maalikerrosten analysointi useissa kohdin jokaisen kolmen patsaan osalta. Tämä työvaihe oli tehtävä mekaanisesti kirurgisia työvälineitä hyväksi käyttäen, koska eri kerroksia laserilla poistettaessa oli huomattu laserin muuttavan värejä.

Katedraalin julkisivun patsaat oli ehditty maalata useaan otteeseen 146 vuoden aikana – esimerkiksi Pyhän Henrikin patsaan pinnalla oli havaittavissa yhdeksän maali- ja ruosteenestokerrosta. Jokaisen patsaan selustaan jätettiin jäljelle alue kaikista havaituista kerroksista todisteeksi patsaiden maalaushistoriasta. Tämän työvaiheen jälkeen, patsaat puhdistettiin huolella laserin avulla aina alkuperäiseen metallipintaan saakka. Samalla patsaista paljastui yksityiskohtia, joita ei aiemmin voitu havaita vahvan maalikerroksen alta.

Pyhä Henrik – Pyhän Henrikin patsas on tehty valuraudasta ja patsas paljastui pahasti ruostuneeksi varsinkin takaa. Patsaan pohjassa on patsaan valutodistus: ”J.J.Ducel Me de Forges, PARIS”. Tämä valimo oli perustettu vuonna 1823 ja vuodesta 1828 alkaen valimoa ehti johtaa kolme Ducel –sukupolvea. Jean-Jacques Ducelin työ oli hyvin tunnettua Pariisissa vuodesta 1830 alkaen. (Huom. – katedraalissa on useita Ranskasta peräisin olevia taide-esineitä – esimerkiksi: katedraalin sisäseinien metallisten korkokuvien sarja Via Crucis 1800-luvun jälkipuolelta ja Eugène Lapayren (1846 – 1926) luoma patsas Lourdesin madonnasta, joka on myös Pariisista).

Pyhä Pietari ja Pyhä Paavali – Nämä kaksi patsasta on valmistettu sinkistä ja myös nämä patsaat olivat pahoin vaurioituneita sekä korroosion turmelemia. Pyhän Pietarin patsaan pohjassa olevaan laattaan on kirjoitettu: ”Zinkguss von L. Lippold in Berlin”. Todetut samankaltaisuudet patsaiden välillä viittaavat siihen, että myös Pyhän Paavalin patsas on valmistettu Lippoldin sinkkivalimossa, joka oli tunnettu ja tärkeä valimo Berliinissä ennen vuotta 1844. Osa **Pyhän Pietarin avaimista** oli kateissa ja paikattu kömpelösti vääränlaisten korvikkeiden avulla. Sama koski **Pyhän Paavalin keskisormea**. Tarvittiin paljon aikaa näiden edellä mainittujen kohtien korvaavien varaosien oikeiden muotojen ja oikeiden asentojen löytämiseksi. Näiden patsaiden kaksi sinkistä valmistettua pohjaa otettiin myös pois pakoiltaan ja restauroitiin.

Kaikkien kolmeen patsaan laserpuhdistus, aina alkuperäiseen metallipintaan saakka, saatiin valmiiksi syyskuun loppuun mennessä 2016. Sen

jälkeen patsaat siirrettiin Tampereelta Poriin, Sateenkaarivärit –nimiseen yritykseen, joka on erikoistunut korjaamaan ja maalaamaan metallia. Sillä aikaa, kun lukuisia murtumia, avonaisia saumoja ja rikkoutuneita paloja korjattiin, keskustelut ja tapaamiset jatkuivat Helsingissä, jossa pohdittiin mikä olisi patsaiden lopullinen väri (perustuen maalikerrosten analyysiin) ja mikä tyyppinen maali sopisi patsaille parhaiten.

Museovirasto ja katedraalin päättävät elimet sopivat yhdessä siitä valkoisesta värisävystä, jolla patsaat tultaisiin maalaamaan, kahden käytännön olosuhteita vastaavan tutkimuksen avulla, jossa asetettiin eri sävyisiä valkoisia maalinäytteitä katedraalin julkisivulle. Intendentti Setälä pyysi vielä – huomioiden samalla käytettävät maalityypit, patsaiden korroosion eston ja suojakäsittelyt - erikseen neuvoa ulkopuolisilta asiantuntijoilta mikä voisi olla paras ja kestävin tapa käsitellä ulkona olevat ja suomalaisen ilmaston säiden vaihteluille jatkuvasti altistuvat valurauta- ja sinkkipatsaat. Sen jälkeen, kun tämä lopullinen päätös oli valmis, korjatut patsaat käsiteltiin ja maalattiin Porissa. Pyhän Pietarin ja Pyhän Paavalin patsaiden korjatut sinkkipohjat maalattiin sen sijaan Helsingissä, jotta ne voitaisiin asentaa julkisivulle samanaikaisesti, kun patsaiden kiinnityspisteet valmistuisivat.

Joulukuun 8. päivänä 2016, autuaan Neitsyt Marian perisynnittömän sikiämisen juhlapyhänä, Pyhän Henrikin, Pyhän Pietarin ja Pyhän Paavalin kunnostetut patsaat, kuljetettiin Porista Helsinkiin ja asetettiin takaisin paikoilleen Pyhän Henrikin katedraalin julkisivulle.

Liitteinä Ukri Oy:n kuitit ja valokuvia, jotka dokumentoivat kunnostustyön sekä raportit Ukri Oy:n suorittamasta työstä.

Parhain terveisin Kristuksessa,

Marco Pasinato
Seurakunnan kirkkoherra

Diana E. Kaley
Seurakuntaneuvoston jäsen